Notiser

Till minne av Hans Danelius

En av vårt lands främsta jurister Hans Danelius avled i sitt hem i Stockholm den 20 september 2019.

Hans Danelius var född i Stockholm 1934. Han tog studenten där och läste juridik vid Stockholms universitet. Efter tingstjänstgöring i Haga tingshus började han i Svea hovrätt där han blev fiskal 1961. Under åren 1964–67 arbetade han, därtill uppmuntrad av hovrättens president Sture Petrén, vid Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg. Det rättsområde han där blev förtrogen med skulle få en central plats i hans fortsatta yrkesliv.

Efter avslutad tjänstgöring i Strasbourg återvände Hans Danelius till hovrätten där han blev assessor 1968. Han tjänstgjorde några år med lagstiftningsuppgifter i Justitiedepartementet och övergick därefter till Utrikesdepartementet. Han blev rättschef där år 1975 och fick år 1977 ambassadörs ställning. Han företrädde Sverige i många mål rörande mänskliga rättigheter och medverkade vid tillkomsten av flera internationella överenskommelser, bl.a. FN:s konvention mot tortyr. Han hade också ett stort antal internationella uppdrag rörande havsrätts- och fiskerifrågor.

År 1984 lämnade Hans Stockholm efter att ha utsetts till Sveriges sändebud i hans hustrus hemland Nederländerna. Under de följande åren hade han alltså sitt säte i det vackra residenset i Haag. Vid ett tillfälle tog han sig tillsammans med en av sina söner från Haag till Stockholm på cykel, en bedrift för vilken han senare komplimenterades av den holländska drottningen. Händelsen sägs emellertid ha skapat visst huvudbry för UD när det gällde reseräkningen.

År 1988 utnämndes Hans Danelius till justitieråd i Högsta domstolen. Detta innebar en klar förstärkning av domstolen. Internationella frågor hade ökat i betydelse. Inte minst frågor rörande tillämpning av Europakonventionen om mänskliga rättigheter uppkommer ofta i domstolens verksamhet. På det området var Hans obestritt landets främste expert.

Även efter inträdet i HD behöll Hans många internationella uppdrag. Han var ledamot av Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna fram till år 1999. Hans insats där har beskrivits som enastående och han satte sin prägel på mycket av kommissionens arbete. Under åren 1997–2002 var han en av Europadomstolens ordförande utsedd ledamot av författningsdomstolen för Bosnien och Hercegovina. Båda dessa uppdrag innebar resor och sammanträden på inte helt lättillgängliga orter. För Hans kolleger i HD var det en gåta hur han hann med sina omfattande uppdrag. Han verkade aldrig jäktad och avböjde bestämt tanken på lättnader i tjänstgöringen.

Hans Danelius stannade i HD till sin pensionering år 2001. Han tjänstgjorde därefter en period i Lagrådet. I övrigt ägnade han sig i stor omfattning åt uppdrag som skiljeman, både i svenska och, framför allt, internationella förfaranden, bl.a. rörande investeringstvister. Han arbetade med obruten kraft till dess han drabbades av sjukdom kort före sin bortgång.

Med sina djupa kunskaper och omfattande erfarenhet från olika områden och sitt säkra omdöme fick Hans Danelius en stor auktoritet. En viktig förklaring till hans imponerande arbetskapacitet var att han hade en ovanlig förmåga att snabbt uppfatta det väsentliga i de uppgifter han hade för ögonen och mycket lätt för att uttrycka sig i tal och skrift. Han var vänlig och hjälpsam men ställde klara krav på ordning och reda i argumentationen.

Hans Danelius såg det som en angelägen uppgift att sprida kännedom om de mänskliga rättigheterna. År 1975 publicerade han boken Mänskliga rättigheter. Den kom ut i flera upplagor och följdes senare av boken Mänskliga rättigheter i europeisk praxis. Också den kom i flera upplagor. Dessa böcker har varit flitigt anlitade både i Sverige och i våra nordiska grannländer. I Svensk Juristtidning publicerade Hans 1991 och 1994 översikter av Europadomstolens domar och från 1994 lämnade han kvartalsvis rapporter om nya avgöranden av domstolen, först i Svensk Juristtidning och senare i Europarättslig tidskrift. Denna värdefulla rapportering pågick ända fram till 2018. Hans insatser har gjort honom väl förtjänt av den doktorsgrad som år 1988 förlänades honom honoris causa vid Stockholms universitet.

Hans hade imponerande språkkunskaper. Han behärskade inte bara franska, engelska, tyska och nederländska. När han i europarådskommissionen fick ansvaret för mål mot Turkiet, vilket bl.a. innebar att han skulle ta upp bevisning på plats, skaffade han sig kunskaper i turkiska och när han blev ledamot av författningsdomstolen för Bosnien och Hercegovina började han lära sig serbokroatiska. Med en viss tillfredsställelse berättade Hans att han som 80-åring hade sökt och fått en ny anställning, nämligen som översättare åt EU-domstolen.

Man skulle kunna tro att Hans efter allt resande hade tappat lusten för att besöka främmande länder, men så var icke fallet. Han och hans hustru gjorde många semesterresor, gärna till länder och platser utanför de vanliga turiststråken, där de kunde glädja sig åt att få kontakt med olika kulturer.

Hans Danelius ägnade genom åren stort intresse åt Svensk Juristtidning. Som nybliven fiskal engagerades han som biträdande redaktionssekreterare år 1962. Han kom därefter att medverka bl.a. med en rad notiser av den typ som då var vanligt förekommande i allehanda ämnen: litteratur, lagstiftning och statliga utredningar, nyheter från andra länder m.m. Han lämnade sitt uppdrag vid flytten till Strasbourg 1964 men fortsatte att medverka med rapporter till tidningen. Efter hemkomsten återupptog han sitt arbete i redaktionen, först som redaktionssekreterare och från 1973 som redaktör fram till dess att han år 1984 flyttade till Haag. Varje arbetsdag då Hans inte var förhindrad av någon utlandsresa inleddes med ett besök på tidningens redaktion.

Anders Knutsson